

Over de liefde

Lessen over liefde, relaties en seksualiteit
Groep 3 & 4
Levendig op School

Colofon

Deze lessen zijn in vergelijkbare vorm verschenen in *Kleur op school* nummer 5.3 (voorjaar 2014) met als thema: *Ik en jij. Hoe dichtbij?* Ze zijn speciaal voor *Levendig op school* bewerkt voor de Week van de Lentekriebels of een ander moment waarop de school het onderwerp seksuele ontwikkeling, intimiteit en relaties wil brengen in de les.

Lessen zijn geschreven door

Groep 1-2 Jolanda van der Marel-Krikke

Groep 3-4 Marjan Bosch

Groep 5-6 Petra van Helden

Groep 7-8 Hands van der Glind en Jeroen Hoogerwerf

Onder hoofdredactie van Tamar Kopmels

Illustraties

Iris Boter (groep 1 & 2)

Petra Heezen (groep 3 & 4)

Roger Klaassen (groep 5 & 6)

Wendelien van de Erve (groep 7 & 8)

© Levendig Uitgever, 2016

www.levendiguitgever.nl

Inhoud

LESSEN GROEP 3 & 4

Les 1. Jongetje/meisje

Les 2. Jij hoort bij mij

Les 3. Ik vind je lief

Les 4. Kom maar (niet) dicht bij mij

Les 5. Geef je liefde vleugels

Liefde, relaties en seksualiteit -inleiding

Seksualiteit is vaak een moeilijk onderwerp voor leerkrachten. De verantwoordelijkheid voor seksuele en relationele vorming ligt niet alleen in de school. Wel kan de school daar een rol in spelen. De seksuele en relationele vorming van kinderen is in de huidige maatschappij waarin kinderen veelvuldig worden geconfronteerd met verschillende varianten van seksualiteit en van relaties in (sociale) media, op straat en thuis wél een onderwerp dat in de school aan bod zou moeten komen.

Een kind voorlichten over seks, seksualiteit en relaties. Dat zijn onderwerpen waar veel leerkrachten op de basisschool en vooral ook ouders tegenop zien. Vaak heb je zelf in je eigen jeugd nauwelijks voorlichting gehad en het blijft toch een lastig onderwerp. Omdat het heel persoonlijk is.

Seksuele voorlichting is niet simpelweg het geven van informatie over de bloemetjes en de bijtjes. Daarom gaat het bij *Levendig op school* over liefde, relaties en seksualiteit. Voorlichting over intimiteit, relaties en seksualiteit is niet simpelweg een taak van de school. Kinderen leren (als het goed is) van hun ouders al over vertrouwen en intimiteit, wat houden van is. Het zelfvertrouwen en het positief zelfbeeld van een kind is heel belangrijk.

Van ouders en familieleden, van vriendjes en vriendinnetjes, op de televisie en de radio, in tijdschriften, op school, overal kunnen kinderen in aanraking komen met verschillende ideeën over seksualiteit, relaties, hun eigen lichaam en ervaringen opdoen. Het opdoen van die ervaringen is van belang, niet alleen voor de eigen ontwikkeling van kinderen, maar ook voor omgang met andere kinderen en het gedrag van anderen.

Kinderen kunnen al vroeg beginnen met vragen over seksualiteit en relaties. Waar baby's vandaan komen is geen rare vraag voor kleuters. Een 8 jarige kan zich al afvragen waarom jongens en meisjes zo verschillend zijn. En een 12 jarige kan al willen weten hoe dat nou gaat, dat tongzoenen of meer.

Een kind zal alleen die informatie onthouden waar het op dat moment aan toe is. Daarom moet ook op een open manier omgegaan worden met seksuele en relationele vorming. Het kind moet zelf de mogelijkheid hebben om juist te vragen over die zaken die het bezighoudt.

Scholen moeten zichzelf dus de vraag stellen waarom en hoe zij aandacht willen besteden aan de thema's seksualiteit en relaties. De manier waarop seksuele en relationele vorming in de school een plaats moet krijgen is afhankelijk van:

- de visie van de school op het onderwijs
- de identiteit van de school
- onderwijskundige en pedagogische uitgangspunten
- draagvlak bij ouders

Het materiaal op *Levendig op school* kan daarbij ondersteunen.

GROEP 3 EN 4

De verschillen tussen jongens en meisjes beginnen zich in groep 3 en 4 steeds duidelijker af te tekenen. Kinderen richten zich in spel, vriendschappen en keuzen over bijvoorbeeld kleding en hobby's steeds sterker op de eigen sekse. De vraag naar de betekenis van vriendschappen speelt een belangrijke rol in de identiteitsontwikkeling in deze fase. De verschillende vormen van liefde die je kunt voelen worden steeds duidelijker onderscheiden. De onbevangenheid waarmee jonge kinderen tegenover aanraking, knuffelen en op schoot zitten staan, maakt plaats voor het zoeken naar grenzen in (fysieke) intimiteit.

In les 1 onderzoeken de kinderen verschillen tussen jongens en meisjes, en verkennen ze jongensachtige en meisjesachtige dingen in hun eigen leefwereld. In les 2 brengen de kinderen in kaart welke verschillende relaties ze hebben. Ze ontdekken het verschil tussen wie letterlijk dichtbij zijn en wie dichtbij *voelen*. Ze worden zich ervan bewust dat 'dichtbij voelen' samenhangt met 'fysiek dichtbij (mogen) komen'. In les 3 verdiepen we het onderzoek naar relaties door de verschillen binnen het hele spectrum van aardig, lief, liefst te bekijken. In les 4 krijgt de vraag hoe dichtbij je mag komen een verrassende wending. Het verhaal van een onbekende vrouw die Jezus' voeten masseert, biedt een nieuw perspectief op aanraking en liefde. De kinderen gaan zelf oefenen met voelen en benoemen of aanrakingen prettig of vervelend zijn. In les 5 vieren de kinderen dat het fijn is om mensen om je heen te hebben. Ze ontdekken verschillende manieren om dat te laten merken.

Les 1 Jongetje/meisje

GROEP 3 & 4

NODIG

- kopie van werkblad voor ieder kind

DOEL

De kinderen onderzoeken verschillen tussen jongens en meisjes en verkennen 'jongensachtig' en 'meisjesachtig'

Begin

Zoek in de groep samen zo veel mogelijk dingen die typisch voor jongens of typisch voor meisjes zijn. Leg ze op twee stapels. Laat ieder kind ook één typisch jongens- of meisjesding op een briefje schrijven of tekenen. (Denk aan speelgoed, kleding, sieraden, haardracht, kleuren, spelletjes, sport, boeken, lievelingsdieren, bewegingen, woorden, uiterlijk.) Dit briefje leggen ze op de betreffende stapel. Inventariseer en bespreek de twee stapels. Maak eventueel een extra stapel voor jongens én meisjes. Bespreek dan: Wat vinden de jongens meisjesdingen? En wat vinden meisjes jongensdingen? Wat vinden meisjes of jongens zelf typische dingen voor hun eigen geslacht?

Kern

Maak meisjes- en jongenstweetallen. Laat ze tegelijkertijd korte sketches spelen naar aanleiding van onderstaande situaties. Laat ze steeds eerst normaal spelen, en daarna overdreven. De meisjes spelen meisjes, de jongens spelen jongens.

Ideeën voor sketches:

- Je gaat je vriend(in) ophalen om te spelen. Hoe vraag je dat? Wat stel je voor?
- Je hoort dat je poes is overleden. Je vriend(in) is erbij. Wat doe jij? Wat doet je vriend(in)?
- Je komt thuis en krijgt ruzie met je vader/moeder.
- Je scoort samen een (doel)punt.

Vervolgens laat elk tweetal één sketch aan iedereen zien. Bespreek na elke sketch: Wat was typisch meisjesachtig? Wat is typisch jongensachtig? Wat doet iedereen hetzelfde? Wat was overdreven nagespeeld? Wat was gewoon, normaal, natuurlijk?

Afronden

Zing met elkaar het lied van het werkblad. Oefen het lied eerst zonder beweging. Vorm dan tweetallen met een jongen en een meisje. Laat ze tegenover elkaar staan en het lied zingen. Ondertussen doet kind A de beweging voor, en herhaalt kind B deze beweging in spiegelbeeld tijdens de echo. Bij de tweede keer zingen wisselen de kinderen van rol. Bespreek klassikaal: Wat valt je op aan de bewegingen van jongens? Wat valt je op aan de bewegingen van meisjes? Zijn er verschillen? Bestaan er typische jongens- of meisjesbewegingen?

Laat ze ten slotte in stilte op het werkblad opschrijven welke typisch 'jongensachtige' en 'meisjesachtige' dingen zij in deze les hebben ontdekt. Die noteren ze in steekwoorden bij het plaatje van de jongen dan wel het meisje.

Extra

Speel nog een keer de vragen uit de kern uit, maar nu spelen de meisjes dat ze jongens zijn en omgekeerd. Laat de meisjes reageren op hoe de jongens hen naspelen en andersom.

Spelen met mijn spiegelbeeld

'Spelen met mijn spiegelbeeld'

1. Als ik voor de spiegel sta (2x)
dan doe jij me altijd na (2x)
zo doe ik (2x)
ik doe zo (2x)
2. Als ik in de spiegel kijk doen wij alles tegelijk – zo doe ik, ik doe zo
3. Spelen met mijn spiegelbeeld dat daar in de spiegel speelt
– zo doe ik, ik doe zo

*Tekst en muziek van Jeroen Schipper
(uit Rood rood mannetje, Niño Boeken, 2007)*

Les 2 Jij hoort bij mij

GROEP 3 & 4

NODIG

- eventueel: kopie van werkblad voor ieder kind
- papier en kleurpotloden
- bol wol

NODIG VOOR EXTRA

- kaars, belletje
- vouwblaadjes
- pennen

DOEL

De kinderen onderzoeken wie ze kennen, wie er bij hen horen en wie dichtbij komen

Begin

Laat alle kinderen door de klas lopen. Vertel dat jij personen gaat noemen. De kinderen moeten zich voorstellen dat ze die persoon tegenkomen, en uitspelen hoe ze hem of haar begroeten. (De kinderen moeten niet op elkaar reageren.) Noem achtereenvolgens bijvoorbeeld: je opa, je beste vriend(in), je tante, de juf/meester, de imam/pastoor/dominee. Hoe begroet je deze persoon? Hoe dichtbij kom je? Herhaal de opdracht, maar verdeel de kinderen nu in A en B. Laat A rondlopen in de rollen van de bovengenoemde personen. In elke rol wordt A door B begroet. Vervolgens wisselen A en B van taak.

Kern

Deel kopieën van het werkblad uit of toon het werkblad op het digibord. Licht het relatiespinnenweb toe. Vertel: Iedereen heeft wel ongeveer tien mensen die dicht bij hem staan. De een staat dichterbij dan de ander.

Deel papier uit en vertel: Teken jezelf in het midden. Bedenk welke mensen (en dieren) dicht bij jou staan. Kies er minimaal acht en maximaal twaalf. Teken lijntjes van jezelf naar deze mensen. Wie het dichtst bij jou staat, teken je het dichtste bij, met een kort lijntje. Wie verder weg staat, krijgt een langer lijntje. Het gaat erom of ze voor jou dichtbij voelen. Er is geen goed of fout. Het kan zijn dat bijvoorbeeld je hond dichterbij staat dan je broer. Vervolgens omcirkel je de personen volgens de aanwijzingen op het werkblad.

Voer dan een kringgesprek aan de hand van deze vragen:

- Wat is dichtbij komen? Bespreek het verschil tussen dichtbij wonen en dichtbij laten komen, bijvoorbeeld op schoot willen.
- Wie mag dicht bij jou komen?
- Hoe komt het dat je bijvoorbeeld de ene oma graag een zoen geeft, en bij de andere oma het liefst een beetje uit de buurt blijft?

Afronden

Maak een relatiespinnenweb in de klas. Ga in een kring zitten. Rol een bol wol af naar een kind (houdt zelf de draad vast) en benoem de relatie. Bijvoorbeeld: Teun woont bij mij in de straat. Het kind houdt de draad ook vast en rolt de rest van de bol naar een ander kind, terwijl het hun relatie benoemt. Bijvoorbeeld: Fatima's zus en mijn zus zijn vriendinnen; Jordy zit in mijn voetbalteam. Ga door tot elk kind de draad vasthoudt. Sluit af door elkaar over het spinnenweb heen te begroeten.

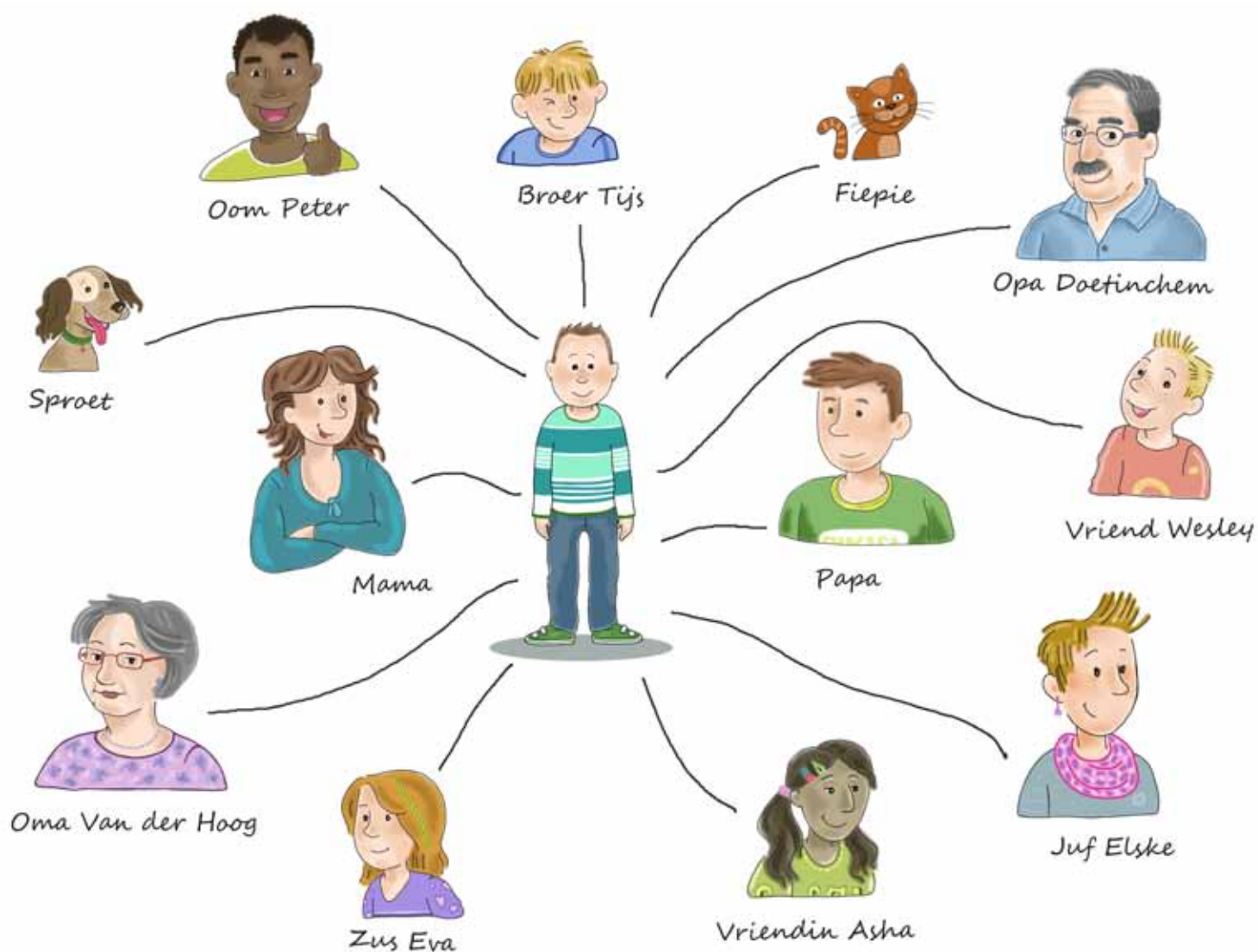
Extra

Laat het stil worden. Steek een kaars aan. Luid een belletje. Vraag de kinderen rustig te komen zitten, met een vouwblaadje en een pen. Draag het gedicht voor van het werkblad. Laat elk kind in stilte nieuwe, bijzondere, mooie woorden opschrijven om te zeggen dat het zelf de liefste is. Laat de kinderen hun blaadje opvouwen en bewaren.

Ik in mijn web

Zet gekleurde cirkels om de namen/portretjes.

Wie vind je het liefst?	rood
Wie woont het dichtst bij?	oranje
Op wie ben je wel eens boos?	paars
Wie geef je wel eens een zoen?	geel
Bij wie zit je graag op schoot?	groen
Met wie loop je hand in hand?	grijs
Bij wie blijf je uit de buurt?	zwart

Les 3 Ik vind je lief

GROEP 3 & 4

NODIG

- kopie van werkblad voor ieder kind
- eventueel: schaar en lijm voor ieder kind
- vel papier voor ieder kind
- eventueel: kaars, gong of klankschaal

DOEL

De kinderen onderzoeken hoe liefde, vriendschap en verliefdheid een rol spelen in hun leven

Begin

Lees dit gedichtje voor:

Ik ben op zoek

Op zoek naar een naam

Een naam voor jou

Voor jou, de allerliefste

Vraag de kinderen: Welke koosnaampjes hebben jouw ouders voor jou?

Maak met de groep een woordspin op het bord. Bedenk samen zo veel mogelijk lieve woorden. Denk ook aan de woorden die de kinderen hebben bedacht in les 2 bij *Extra*. Verzin nieuwe woorden voor 'lief' en 'liefste'.

Kern

Deel het werkblad uit en lees het verhaal voor.

Verdeel de kinderen in tweetallen. Laat elk tweetal de symbolen koppelen aan de personen uit het verhaal. Dit doen ze door de symbolen uit te knippen en bij het juiste plaatje te plakken (de symbolen natekenen kan ook). Zo geven ze aan: Van wie houdt Sarah? Met wie is ze bevriend? Op wie is ze verliefd? Ze mogen ook meerdere symbolen bij een persoon plakken, of zelf symbolen verzinnen. Bij de hartjes kunnen ze kiezen voor grotere of kleinere hartjes.

Laat de kinderen daarna individueel de drie symbolen natekenen of opplakken op een leeg blad. Laat hen hierachter de namen schrijven van mensen/kinderen die zij lief vinden: Van wie houd jij? Wie is je vriend(in)? Op wie ben je verliefd? Benadruk dat het een open opdracht is, en dat het bijvoorbeeld helemaal niet erg is als ze op niemand verliefd zijn, of juist op heel veel kinderen.

Vervolgens schrijven de kinderen achter elke naam lieve woorden uit de woordspin van *Begin*. Laat ze erbij schrijven wat ze het leukst vinden om met die persoon te doen, en (als ze dat weten) waarom ze die persoon lief vinden. Eventueel kunnen ze het blad versieren met stickertjes of plaatjes uit tijdschriften.

Afronden

Maak het stil in de groep, eventueel met een kaars en een gong of klankschaal. Vertel met rustige stem: *Zit stil en ontspannen op je stoel. Sluit je ogen om je te concentreren. Adem rustig in en uit. Je spieren hoeven even niets te doen. Je rug blijft vanzelf recht, je hoofd er bovenop. Laat in je gedachten de mensen voorbijkomen die je in deze les hebt opgeschreven. Glimlach naar ze. Zeg ze gedag in je gedachten. En stuur ze een hartenwens: iets liefs, een aardig woord, een goede wens. Denk aan ze. Een voor een. Rustig. Stil. Leg een lijntje vanuit jouw hart naar dat van hun. Zo is het goed.*

Bewaar de stilte nog zo lang mogelijk. Nodig de kinderen dan weer uit om hun ogen te openen en rustig door te ademen.

Extra

Laat ieder kind de liefste uitkiezen van de lijst van *Kern*. Voor die persoon schrijven de kinderen individueel een brief of een gedicht.

Een hart vol mensen

Ik ben Sarah. De mensen die mij goed kennen, noemen me Saar. Dat klinkt lief hè. Het voelt dan net alsof ik in hun hart zit.

En wie zit er in mijn hart? Wie vind ik zelf de liefste?

Ik ken veel lieve mensen.

Ik begin bij het begin: eerst was er mama. Zij was het dichtste bij.

Ik groeide in haar buik, en toen ik werd geboren legde de dokter mij op haar buik.

Toen kon papa mij eindelijk zien. En ik hem. Hij zegt dat ie meteen van mij hield.

Ik had al een grote broer, Daniël. Die vond het best leuk dat hij een zusje kreeg.

Na mij werd ons zusje geboren - Lila. Ik was meteen stapelgek op haar. Zo'n schattig babytje. Nu kan ze ook wel lastig zijn hoor!

We spelen veel met z'n drieën. We kunnen samen lachen en gek doen. En ruziemaken.

Gelukkig komt het altijd wel weer goed.

Mijn opa en oma wonen om de hoek. Daar ben ik graag. Bij oma kan ik zo lekker op schoot zitten en eindeloos kletsen. En opa is een stoei-opa.

Flip en Jenny wonen aan de overkant. Dat zijn onze peetouders. Ze kunnen superlekker koken. Als papa en mama een avond weg zijn, gaan we bij hen logeren. Het is daar net een tweede thuis.

Naast ons woont Evy. We waren al vriendinnen toen we baby waren. Met haar kan ik lachen en spelen en knutselen. We logeren ook vaak bij elkaar. Haar vertel ik al mijn geheimen.

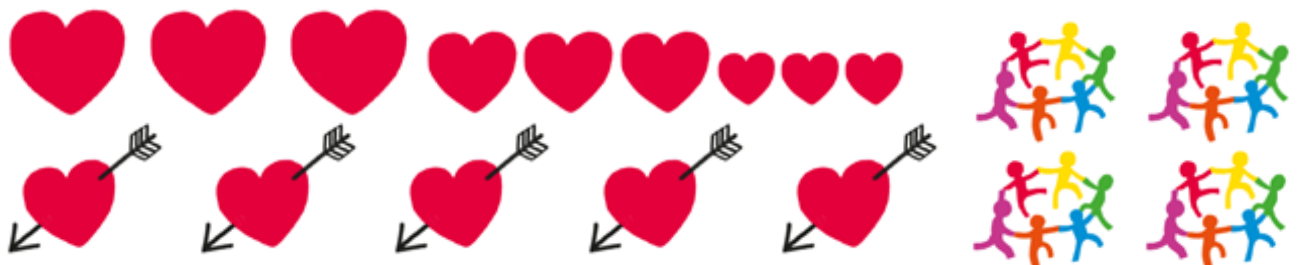
Mijn grootste geheim is Bram. Van Bram word ik blij. Als ik hem zie moet ik lachen en blozen, en dan fladderen er allerlei vlinders in mijn buik. Ik wou dat hij me ook Saar zou noemen.

Allemaal zitten ze in mijn hart. En heb ik een plekje in hun hart.

Hoe is dat bij jou?

1. Hartje zonder pijltje = houden van
2. Hartje met pijltje = verliefd
3. Kinderen in een kringetje / handen vast (naar keuze illustrator) = vriendschap

Les 4 Kom maar (niet) dicht bij mij

GROEP 3 & 4

NODIG

- kopie van werkblad voor ieder kind
- digibord

DOEL

De kinderen onderzoeken hun grenzen in nabijheid en afstand, en hoe ze die kunnen aangeven

Begin

De kinderen staan in tweetallen tegenover elkaar, op drie meter afstand. Laat ze oogcontact met elkaar maken. Zonder te praten geven ze signalen of de ander dichterbij mag komen, moet stoppen, of een stap terug moet zetten. In plaats van signalen kunnen ze ook woorden gebruiken: 'dichterbij', 'achteruit', 'blijf staan'. Moedig de kinderen aan om goed naar zichzelf te luisteren: wanneer komt de ander te dichtbij? Na een paar minuten wisselen de kinderen van rol.

Bespreek: Hoe vond je het om te vertellen wat je wilde, met of zonder woorden? Benadruk dat het belangrijk is om je grenzen aan te geven; dat het normaal is dat niet iedereen heel dicht bij je komt.

Kern

Lees het verhaal van het werkblad voor.

Bespreek kort na:

- Wat vind je ervan dat deze vrouw zo dicht bij Jezus komt?
- Wat vindt Jezus ervan?
- Hoe had je verwacht dat hij zou reageren?
- Wat vind je van zijn reactie?

Maak tweetallen van kinderen die elkaar mogen. De een zit op een stoel, de ander gaat erachter staan. Laat degene die staat de ander masseren (rug, schouders, nek, hoofd), zachtjes en met aandacht. Laat het zittende kind hardop zeggen of het te hard is, of het de goede plek is, of het prettig of vervelend is. Benoem dat je kunt luisteren naar elkaar, en ook dat je je handen kunt laten doen wat prettig voelt voor de ander. Draai na een paar minuten de rollen om. Gebruik eventueel een 'levend weerbericht' om te helpen: zonnestralen strelen, regen druppelt, hagel klettert, buien stromen, enzovoorts. De kinderen mogen ook elkaars voeten masseren, net zoals in het verhaal.

Bespreek kort na: Hoe was het om aan te geven wat je niet prettig vond? Hoe was het als de ander zijn grens aangaf? Wat zijn fijne manieren om je grens aan te geven? (Denk bijvoorbeeld aan het geven van een 'ik-boodschap': 'Ik vind het niet prettig als jij ...')

Afronden

Laat het stil worden. De kinderen zitten rustig op hun stoel. Ze doen hun ogen dicht.

Laat de spiritizer [Warme zomeravond](#) horen via het digibord. Laat de kinderen hun ogen weer opendoen.

Bespreek kort: Wat zou je willen doen als je moeder jou lief komt aaien? En wat als je broertje bij je op schoot klimt? En wat als je vriend(in) jou wil meetrekken?

Extra

Speel met elkaar het verhaal van het werkblad na.

Speel vervolgens hoe het anders had kunnen lopen:

- A. Jezus wil niet dat de vrouw dichterbij komt. Wat doet hij? Wat doet zij?
- B. De vrienden van Jezus sturen de vrouw weg voordat ze bij Jezus is. Wat doet zij?

De vrouw die Jezus' voeten aanraakt

In het laatste deel van de bijbel staan verhalen over Jezus. Jezus heeft veel vrienden en vriendinnen, hij reist het hele land Israël door en heeft overal fans. Er komen mensen naar hem toe. Ze vragen of hij hen gelukkig wil maken, of vrede en gezondheid wil geven. Hij maakt veel mensen blij en geeft ze weer hoop.

Aram is zijn moeder aan het helpen. Hij moet overal stoelen vandaan halen, want ze krijgen speciaal bezoek. Het hele huis ruikt naar eten. Zijn moeder staat al sinds vanochtend vroeg in de keuken. Dan komen de bijzondere gasten binnen: Jezus en zijn vrienden. Aram gaat stilletjes in een hoekje zitten.

Aan tafel is het gezellig. Maar dan komt er plotseling nog iemand binnen. Het is een onbekende vrouw. Aram heeft haar nog nooit gezien. De mannen kijken allemaal verrast. De vrouw loopt direct naar Jezus toe. Nu ziet Aram dat ze huilt. Hij volgt met zijn ogen wat ze doet. Hè? Ze breekt zomaar een kruikje

met kostbare, geurige olie kapot. Ze hurkt op de grond. Ze neemt Jezus' blote voeten in haar handen. Aram schrikt en denkt: Wat doet ze nou? Je gaat toch niet zomaar aan iemands blote voeten zitten?

De vrienden zijn doodstil geworden. De vrouw trekt zich er niks van aan. Ze begint de voeten van Jezus in te smeren met de olie. Heel liefdevol masseren haar handen zijn voeten. Alsof ze alle tijd van de wereld heeft. Ze droogt ze af met haar lange haren. Aram houdt zijn adem in.

Dan beginnen de vrienden van Jezus te mopperen op de vrouw. 'Wat zonde van die dure olie!', zegt de een. 'Die vrouw mag niet zomaar zo dicht bij Jezus komen!', moppert een ander. Twee vrienden trekken hun wenkbrauwen op en fluisteren: 'Dat Jezus dat zomaar goed vindt, wat deze vrouw doet. Die vrouw is echt raar. Ze hoort hier niet.'

Maar Jezus doet net of hij niks hoort. Hij knipoogt naar Aram. Die krijgt het warm. Hij durft nog steeds niet te ademen. Dan richt Jezus zich tot de vrouw: 'Lieve vrouw, dank je wel. Jij begrijpt waar de liefde van God over gaat. Dat gaat niet over grote woorden, maar over kleine dingen die je voor een ander doet. Mijn voeten waren heel erg moe van al dat lopen. Jij zag dat, jij had er aandacht voor. Je hebt mijn voeten helemaal vertroeteld. Ik voel jouw liefdevolle aanraking in mijn voeten. Nu kan ik weer verder. Kijk, zo werkt het nou ook met de liefde van God.' Aram haalt diep adem. Het lijkt wel of de liefde van God de hele keuken vult.

Spiritizer Warme zomeravond

Stel je voor dat je op een warme zomeravond lekker rustig in een luie stoel buiten ligt. Je luistert naar de vogels. Je kijkt naar de wolken. Je ziet het licht langzaam veranderen van zonnig naar avond. Plotseling staat je moeder achter je. Ze streelt zachtjes je hoofd en geeft je een zoen op je oor. Wat voel je daarvan? Schrik je? Vind je het fijn? Denk je: ga maar weer weg. Of denk je: kom maar dichterbij? Wat doe je? [korte stilte]

Stel je voor dat je op een warme zomeravond lekker rustig in een luie stoel buiten ligt. Je luistert naar het gerinkel van de afwas in huis. Je kijkt naar de bomen. Er zoemen nog allemaal insecten omheen. Plotseling springt je kleine broertje op je schoot. Hij slaat zijn armen om je heen en knijpt een beetje. 'Ik ben zo blij dat ik je broertje ben' zegt ie. Wat denk je dan? Wat voel je? Denk je: ga maar gauw weg? Of denk je: gezellig, blijf maar lekker zitten? Wat doe je? [korte stilte]

Stel je voor. Je zit nog steeds zo lekker rustig in een luie stoel buiten ligt. Je luistert naar de muziek uit het huis aan de overkant. Je hoort je familie binnen praten. Plotseling komt je beste vriendje of vriendinnetje. Die begint je te kietelen.' Kom op joh, kom mee, nog even rennen'. Je wordt bijna uit je stoel getrokken. Wat vind je daarvan? Wat voel je? Wat wil je zeggen? Wat doe je? [korte stilte]

Les 5 Geef je liefde vleugels

GROEP 3 & 4

NODIG

- kopie van werkblad voor ieder kind
- kaars
- wereldbol
- blauwe briefjes

DOEL

De kinderen vieren dat er mensen zijn die heel dichtbij mogen komen

Begin

Vertel met rustige stem:

Ga stil op je stoel zitten. Sluit je ogen. Doe je armen over je hoofd of leg je hoofd in je armen. Maak je klein. Houd je adem in. Stel je voor dat het helemaal zwart is om je heen. De klas is leeg. Het is heel stil. Het lijkt net of iedereen heel ver weg is. Je hoort niemand en je ziet niemand. Is er niemand in de buurt? Is de juf weggegaan omdat ze dacht dat er geen kinderen waren vandaag? Wat lijkt iedereen ver weg ... Het is net of je helemaal alleen in de klas zit ...

Doe nu maar gauw je ogen weer open. Haal goed adem. Kijk eens om je heen. Heel dichtbij zijn er allemaal anderen. Kijk elkaar aan. Wat fijn dat we klasgenoten zijn!

Kern

Laat de kinderen de opdrachten uit les 2 en 3 voor zich nemen en in stilte bekijken.

Blik samen terug op de lessen. Voer dan een levensbeschouwelijk gesprek aan de hand van deze vragen:

- Wat is er fijn aan dat er mensen dicht bij je zijn?
- Hoe zou het zijn als er helemaal geen mensen waren bij wie jij een speciaal plekje in het hart hebt?
- Is het soms ook fijn om alleen te zijn?
- Hoe zou het zijn als je nooit alleen kon zijn?
- Hoe zou het zijn als iedereen altijd dicht bij je kon komen?
- Hoeveel mensen passen er in je hart?
- Kan liefde 'opraken'?

Ieder schrijft op het werkblad een (beeld)brief of gedicht.

Afronden

Maak een kring en steek een kaars aan. Zorg dat de kinderen stil en rustig worden. Bijvoorbeeld door een spiritizer, een adem oefening, of met een gong of belletje.

Vraag de kinderen om in gedachten stil te staan bij kinderen of mensen die wel wat extra liefde of nabijheid kunnen gebruiken. Nodig de kinderen dan uit om rustig en zacht een wens of gebed uit te spreken. Start zelf. Wens steeds liefde, of vriendschap, of dat er iemand dicht bij een persoon is die dat nodig heeft. Schrijf ten slotte met elkaar lieve woorden op kleine blauwe briefjes. Plak de briefjes op een grote wereldbol. Benoem hierbij dat je samen de liefde de wereld in stuurt.

Extra

Hoe kun je vertellen dat je blij bent met elkaar? Hoe deden mensen dat vroeger, toen er nog geen computer of (mobiele) telefoon was? Laat de kinderen (luchtpost)brieven, liederen, verhalen of bloemen maken, of minstrelen of boodschappers uitspelen. Welke manier is handig als je ver van elkaar bent? Wat kun je doen als je dichtbij bent?

Het is zo ijn om dicht bij ... te zijn

- ik ben zo met je.
- als jij in de buurt bent hoef ik niet
- te zijn.
- zag ik je maar.
- want je bent zo ...
- ik ben blij dat je mijn bent.
- ik wil nooit meer
- daarom krijg je van mij een
- dag! ... van je